

навчально-методичний посібник- Луцьк: Надстир'я, 1997. 82 с.

8. Серова О. Ю. Сучасне музичне мистецтво: курс лекцій для студентів освітнього рівня «Магістр» спеціальності 025 «Музичне мистецтво»: Київ : НАКККіМ, 2019. 72 с.

9. Левко В. І. Актуальні тенденції концертного життя України кінця ХХ-початку ХХІ століття : стаття: УДК 7.067(477) «19-20»

10. Берегова О. Інтегративні процеси в музичній культурі України ХХ–ХХІ століть : монографія К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. — 232 с. Бібліогр.: с. 223–230.

11. Каменська В. Ю. Українська фортепіанна музика 60–70-х рр. ХХ століття як важливий етап її історичного розвитку : стаття: УДК 78.01:378.14(477)

12. Володимир Івасюк – геній української пісні [Електрон. ресурс]- 04.03.2024.- Режим доступу: <http://surl.li/snzwg>

УДК 94

Микита МОШНЯГУЛ, здобувач 4 курсу спеціальності 032 Історія та археологія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г., к.іст.н., доцентка

УНІФІКАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПОЛІТИЦІ ГЕТЬМАНЩИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТОЛІТТЯ

Анотація. Ця стаття присвячена питанню політичних подій руїни в період уніфікаційної політики гетьманів Петра Дорошенка та Івана Брюховецького. Проаналізована роль груп населення та представників політичної верхівки, а також зовнішня політика гетьманів у вказаний період. Викладені основні фактори та причини неуспіху.

Ключові слова: Україна в період руїни, внутрішня політика, Петро Дорошенко, Запоріжжя, Кримське ханство, Росія.

На початку 1666 року в козацька Україна була розділена війною між Росією та Польщею. На Лівобережжі після “Чорної ради” гетьманом став Іван Брюховецьким. Правобережним гетьманом з допомогою татар став Петро Дорошенко.

Починаючи з 1665 року Іван Брюховецький знаходився у виборі між інтересами проросійської та патріотичної партій, а також інтересами населення та інших соціальних груп. В 1665 році Брюховецький підписав з російським урядом Московські статті, які покращували його відношення з царем і зміцнювали політичне положення перед лівобережною опозицією [1. с. 34]. Підписання цих статей одразу викликали незадоволення міського населення через стягнення податків і введення в міста російських гарнізонів, які повинні були підтримувати стабільність в регіоні. Також цей договір викликав розрив політичної єдності Лівобережжя і Запорізької Січі.

В середині 1667 року Іван Брюховецький був незадоволений головним чином, мирними переговорами між російськими і польськими послами у Андрусові, і обставиною того, що його політика викликала невдоволення населення. В той же час підтримка Петра Дорошенка як конкурента по об’єднанню України тільки збільшувалась[2]. Після таємної ради 19 січня 1668 року Брюховецький почав Лівобережне повстання, яке було підтримане козацькими полками та міським населенням.

Тим часом, на протязі 1667 року, Дорошенко з підтримкою Кримського ханства, вів війну з Польщею. Спроба влаштувати Підгаєцьку кампанію призвела до втрати союзництва з Кримом. Після провалу кампанії, на початку лютого 1668 року, Дорошенко скликав старшинську раду, яка підтримала лівобережне повстання[3].

Тим часом повстання на Лівобережжя розвивалося з великим успіхом. З більшості українських міст були вигнані російські залоги, але російський уряд одразу почав протидіяти Івану Брюховецькому, просуваючись вглиб території Лівобережжя.

В останній декаді травня 1668 року Петро Дорошенко виступив у похід на Лівобережжя. Після переправи через Дніпро його кандидатура на гетьманство підтримали 7 лівобережних полків. Вслід за об'єднанням армій Дорошенка і Брюховецького, в таборі другого відбулось заворушення і лівобережний гетьман був вбитий за невідомими обставинами.

Після об'єднання Гетьманщини перед Петром Дорошенком стояла мета не дати росіянам просунутись вглиб Лівобережжя і розбити їх основні сили. Але через певні чинники гетьман не міг досягти своїх цілей. Першим чинником була агресія польських сил на Поділлі через що Дорошенко був змушений повернутись на Правобережжя і зрозуміти ситуацію на кордоні з Польщею[4. с. 108]. Повернувшись в Чигирин гетьману надійшла інформація про політичну кризу в Речі Посполитій і неможливість польського наступу. Після цієї новини на заваді Дорошенку став запорізько-кримський союз укладений отаманом Петром Суховієнком, якого запорожці оголосили “запорізьким гетьманом”. Через цю обставину у Дорошенка не було вибору, і надалі він залишився в Чигирині, щоб оборонятися від військ Суховієнка. Дорошенко не дивлячись на політичну кризу в Польщі, перспективні переговори з Портою і вдалий хід повстання Брюховецького, ніяк не міг впливати на настрої кримсько-татарських еліт і на політичні тенденції запорізького козацтва.

Наказний лівобережний гетьман Дем'ян Многогрішний залишився без військової підтримки і за допомогою сіверського єпископа Лазаря Барановича, повернувся до переговорів з російським воєводою Юрієм Ромодановським[5. с. 13]. На Глухівській раді 1668 року російська сторона затвердила Многогрішного як лівобережного гетьмана, і сформувала нові умови свого сюзеренитету над Лівобережжям. З цього можна зробити висновок, що українські представники політичної верхівки не могли консолідуватися і їм не вистачало політичної єдності.

Ця тема привертала увага багатьох істориків. Костомаров вважав, що кожний із гетьманів прагнув самостійності України по своєму. Грушевський оцінював Петра Дорошенка як відданого “душею і тілом” справі звільнення України. На його думку він намагався повторити успіх Богдана Хмельницького.

У незалежній Україні сильно збільшився інтерес до вивчення політичної історії гетьманату. У працях Миколи Крикуна, Леоніда Мельника, Олексія Струкевича, Валерія Смолія і Валерія Степанкова зроблено багато для дослідження тодішньої політичної культури народу та еліти. З теми гетьманування Івана Брюховецького значними є декілька монографій Віктора Горобця, які торкаються політичних подробиць його правління і відношень з Росією.

Зробивши аналіз теми ми визначили, що Петру Дорошенку не вистачило зовнішньополітичної підтримки та єдності всередині України XVII століття. В такому положенні Дем'яну Многогрішному залишилося лише повернутись до сюзеренитету від Росії.

Розвинута історіографія цієї теми та доступність джерел дають змогу досліджувати ці події і приділяти їм більше уваги в майбутніх дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Чухліб Т. Гадяч – гетьманська резиденція Івана Брюховецького у 1663 – 1668 роках. Київ. Краєзнавство. – 2013. С.34.
2. Смолій В., Степанков В. Петро Дорошенко. Політичний портрет: наукове видання / В. Смолій, В. Степанков. – К.: Темпора, 2011. С. 136.
3. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська національна революція (1648-1676 рр.). – Київ: Альтернативи, 1999. (Україна крізь віки. – Т. 7). С. 296.

4. Степанков В. Боротьба Петра Дорошенка за збереження цілісності козацької України (друга половина 1668-1669 рр.). Кам'янець-Подільський. Український історичний збірник. – 2003. С. 108-120.

5. Пиріг П. Штрихи до соціально-політичного портрета гетьмана Дем'яна Многогрішного. Чернігів. Сіверянський літопис. – 2009. – С. 9-22.

УДК 94 (477)

Богдана НЕДОЛУЖЕНКО, здобувачка магістратури I курсу спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03 Історія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г., к.іст.н., доцентка

КАРАЛЬНА ПСИХІАТРІЯ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ: СПЕКТР ДІАГНОЗІВ

***Анотація.** Стаття аналізує механізми радянської репресивної політики засобами примусової судово-психіатричної експертизи. Охарактеризовано різновиди фейкових психіатричних діагнозів, поставлених представникам українського дисидентського руху у 1960 – 1980-х роках ХХ століття та їх конкретні наслідки. Виявлено роль А. Снежневського в обґрунтуванні концепції неіснуючого діагнозу «латентна шизофренія» та застосування його в практиці каральної психіатрії в СРСР.*

***Ключові слова:** каральна психіатрія, дисиденти, млява шизофренія, параноїдальний розлад, психоз.*

Альтернативою відкритим масовим репресіям сталінських часів стала каральна психіатрія, яка поглинала найкращих представників свідомої української інтелігенції у період 1960 – 1980-х років ХХ століття. Ці злочини радянського тоталітаризму досі лишаються маловідомими та